

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Tėvų Pareigos: Vaiko Globa Ir Bendravimo Teisės](#) > Croatia

Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Šeimos įstatymu (kroat. *Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 ir 156/23) reglamentuojama vaiko globa – tai tėvų įsipareigojimai, pareigos ir teisės, skirtos apsaugoti ir skatinti vaiko asmenines ir turtines teises, taip pat vaiko interesus. Tėvai privalo aptarti individualius vaiko globos aspektus ir susitarti dėl jų su vaiku, atsižvelgiant į jo amžių ir brandą. Vaiko globa iš esmės apima teisę ir pareigą saugoti vaiko asmenines teises į sveikatą, vystymąsi, priežiūrą ir apsaugą, ugdymą ir švietimą, teisę bendrauti, teisę pasirinkti gyvenamąją vietą, taip pat teisę ir pareigą atstovauti vaiko asmeninėms ir turtinėms teisėms ir interesams (Šeimos įstatymo 91 ir 92 straipsniai).

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Nepilnamečių vaikų atžvilgiu tėvai vykdo vaiko globą, kuri apima tėvų teises, prievoles ir pareigas.

Abu tėvai turi teisę ir pareigą vaiko globą vykdyti lygiomis teisėmis, bendrai ir pagal susitarimą. Bendrai vykdydami vaiko globą, tėvai privalo stengtis visus klausimus išspręsti tarpusavio susitarimu (Šeimos įstatymo 104 ir 106 straipsniai).

Jeigu tėvai nuolat negyvena kartu, jie privalo susitarti dėl vaiko globos tvarkos, sudarydami bendros vaiko globos planą, jį turi patvirtinti teismas; jeigu tėvai nesusitaria, teismas šį klausimą išsprendžia priimdamas sprendimą (Šeimos įstatymo 107 ir 461–467 straipsniai).

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Nė vienam iš tėvų neleidžiama atsisakyti teisės į vaiko globą (Šeimos įstatymo 91 straipsnio 2 dalis).

Abu tėvai gali susitarti iš dalies arba visiškai patikėti laikiną vaiko globą asmeniui, atitinkančiam globėjams nustatytas sąlygas. Jeigu tėvai vaiką kito asmens globai perduoda ilgesniam negu 30 dienų laikotarpiui, reikalaujama, kad tokį jų pareiškimą patvirtintų notaras (Šeimos įstatymo 102 straipsnis).

Jeigu dėl ligos, netinkamų būsto sąlygų ar kitų sunkumų tėvai laikinai negali prižiūrėti vaiko, vaikas gali būti laikinai apgyvendintas socialinės rūpybos įstaigoje, globėjų šeimoje arba perduotas kito fizinio ar juridinio asmens, vykdančio socialinės rūpybos veiklą, globai pagal socialinės rūpybos teisės aktus.

Tėvams, kurie, kaip nustatyta, nepakankamai rūpinasi savo vaiku, bus taikoma vaiko teisių ir interesų apsaugos priemonė, kurią gali nustatyti Kroatijos socialinio darbo institutas (kroat. *Hrvatski zavod za socijalni rad*) arba jurisdikciją šiuo klausimu turintis teismas (Šeimos įstatymo 127, 134 ir 149 straipsniai). Teismo sprendimu

tėvams gali būti atimta teisė gyventi su vaiku, o kasdienė vaiko priežiūra gali būti patikėta kitam asmeniui, globėjų šeimai ar socialinės rūpybos įstaigai, remiantis Kroatijos socialinio darbo instituto atliktu šeimos vertinimu, kad vaiko gyvybei, sveikatai ir vystymuisi kyla pavojus dėl gyvenimo šeimoje (Šeimos įstatymo 155 ir 433 straipsniai). Tam tikromis įstatyme nustatytais aplinkybėmis teismas gali nurodyti sustabdyti vaiko globą (Šeimos įstatymo 115, 173 ir 433 straipsniai). Priemonė, kuria panaikinama tėvų teisė į vaiko globą, gali būti taikoma kaip kraštutinė priemonė (Šeimos įstatymo 170 ir 433 straipsniai).

Jeigu teismo sprendimu tėvai nebesirūpina vaiku, kasdienė vaiko priežiūra pavedama kitam asmeniui, globėjų šeimai ar socialinės rūpybos įstaigai.

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo ateiityje klausimas?

Jeigu tėvų santuoka arba partnerystė negrįžtamai iširo, tėvų globa reglamentuojama teismo sprendimu, kuris gali būti grindžiamas tėvų susitarimu, pasiektu sudarius bendros vaiko globos planą (Šeimos įstatymo 104, 106, 107 ir 461–467 straipsniai).

Todėl, prieš pateikdami prašymą nutraukti santuoką arba pradėdami kitą su vaiko globa susijusį procesą, vienas arba abu sutuoktiniai privalo pateikti privalomojo konsultavimo prašymą Kroatijos socialinio darbo instituto regioniniam biurui, kurio teritorinei kompetencijai priklauso nuolatinė arba laikinoji vaiko gyvenamoji vieta arba paskutinė bendra nuolatinė arba laikinoji sutuoktinių arba sugyventinių gyvenamoji vieta (Šeimos įstatymo 321–323 straipsniai).

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Kad tėvų sudarytas susitarimas arba bendros vaiko globos planas būtų laikomas vykdomuoju dokumentu, jis turi būti patvirtintas teismo sprendimu (Šeimos įstatymo 106, 107, 420 ir 461–467 straipsniai).

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Jei tėvai nesusitaria dėl bendros vaiko globos plano, Kroatijos socialinio darbo institutas juos nukreipia sutuoktinių taikinimo procedūrai, kurią vykdo Šeimos centras (kroat. *Obiteljski centar*), tačiau ją taip pat gali vykdyti socialinės rūpybos sistemoje nedirbantys sutuoktinių taikintojai (Šeimos įstatymo 331 ir 334 straipsniai).

Sutuoktinių taikinimas neatliekamas tais atvejais, kai pareiškiami ieškiniai dėl smurto šeimoje.

Jei tėvai pasiekia susitarimą, jis visada turi būti patvirtintas teismo sprendimu, kaip paaiškinta atsakyme į 5 klausimą.

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Teismas gali priimti sprendimą dėl bet kurio vaiko globos aspekto, dėl kurio kilo ginčas, t. y. su kuriuo iš tėvų vaikas gyvens, kaip bus bendraujama su kitu iš tėvų, kokio dydžio išlaikymą privalo mokėti tas iš tėvų, su kuriuo vaikas negyvena, taip pat dėl visų kitų svarbių klausimų, susijusių su vaiko asmeninėmis ir turčinėmis teisėmis, kaip nusprendė teismas (Šeimos įstatymo 408 ir 433 straipsniai).

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Teismas gali priimti sprendimą, juo vaiko globą pavesdamas vykdyti vienam iš tėvų savarankiškai – visiškai, iš

dalies arba tiek, kiek reikia, kad būtų išspręstas konkretus svarbus su vaiku susijęs klausimas, ir taip atitinkamai apribodamas kito iš tėvų galimybę visapusiškai vykdyti vaiko globą arba tam tikrus vaiko globos aspektus (Šeimos įstatymo 105 straipsnis).

Tas iš tėvų, kurio teisė vykdyti vaiko globą yra apribota, turi teisę bendrauti su vaiku, išskyrus atvejus, kai tai draudžiama teismo sprendimu, priimti kasdienes sprendimus dėl vaiko, kol vaikas yra jo žinioje, ir gauti informaciją apie svarbias aplinkybes, susijusias su vaiko asmeninėmis teisėmis (Šeimos įstatymo 112 straipsnis, taikomas kartu su to įstatymo 110 ir 111 straipsniais).

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Tėvai visada turi bendros globos teises, išskyrus atvejus, kai teismas priima sprendimą, kaip paaiškinta atsakyme į 8 klausimą.

Vaikui svarbūs sprendimai yra susiję su atstovavimu vaikui dėl jo esminių asmeninių teisių ir atstovavimu vaikui dėl vertingo vaiko turto ir turtinių teisių (Šeimos įstatymo 99 ir 104 straipsniai). Jeigu tėvai, turintys bendros globos teises, nesutaria dėl vaiko svarbių sprendimų, teismas, reaguodamas į vaiko arba bet kurio iš tėvų pasiūlymą, nusprendžia, kuris iš tėvų atstovaus vaikui konkrečiu klausimu (Šeimos įstatymo 100, 101, 108, 109 ir 433 straipsniai).

10 Į kokią teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridedami prie pareiškimo?

Pasiūlymai turėtų būti teikiami ir ieškiniai reiškiami teritorinę jurisdikciją turinčiam savivaldybės teismui.

Pagal Civilinio proceso įstatymo (kroat. *Zakon o parničnom postupku*) 34 straipsnį savivaldybės teismai visada priima sprendimą pirmąja instancija ginčiuose dėl: nustatymo, ar santuoka negrįžtamai iširo, ar ją reikia panaikinti, ar nutraukti; ginčų, susijusių su tėvystės ar motinystės nustatymu ar ginčijimu; nustatymo, su kuriuo iš tėvų gyvens vaikas; klausimų, susijusių su vaiko globa, jeigu yra pareikštas lygiagretus ieškinyš siekiant nustatyti, ar santuoka negrįžtamai iširo, dėl santuokos panaikinimo arba nutraukimo.

Pagal Šeimos įstatymą, prieš sutuoktiniams, bendrai globojantiems savo nepilnametį vaiką, paduodant prašymą dėl santuokos nutraukimo, arba prieš pradėdant bet kokią kitą teismo procesą, susijusį su vaiko globa ir bendravimu su vaiku, turi būti atliekamas privalomasis konsultavimas. Šeimos įstatymo nuostatos, susijusios su privalomuoju konsultavimu prieš paduodant prašymą nutraukti santuoką tarp sutuoktinių, kurie bendrai globoja savo nepilnametį vaiką, *mutatis mutandis* taikomos privalomajam konsultavimui, atliekamam prieš pareiškiant ieškinį dėl vaiko globos nustatymo ir vaiko bendravimo su kitu iš tėvų, jeigu jo tėvų santuoka ar partnerystė negrįžtamai iširo. Teisės aktuose nustatyti atvejai, kai privalomasis konsultavimas neatliekamas. Privalomojo konsultavimo procesas pradedamas, kai šalis pateikia atitinkamą prašymą. Prašymas pateikiamas socialinės rūpybos centrui raštu arba žodžiu (padarant pareiškimą, kuris užregistruojamas). Privalomojo konsultavimo paslaugą teikia Kroatijos socialinio darbo instituto regioninio biuro, kompetentingo teikti pagalbą vaiko nuolatinėje arba laikinojoje gyvenamojoje vietoje arba toje vietoje, kurioje buvo sutuoktinių arba sugyventinių bendra nuolatinė arba laikinoji gyvenamoji vieta, specialistų grupė. Privalomasis konsultavimas – procesas, kuriame asmeniškai dalyvauja šeimos nariai (atstovams dalyvauti neleidžiama). Gavęs prašymą dėl privalomojo konsultavimo, Kroatijos socialinio darbo institutas privalo suplanuoti posėdį ir sušaukti šalis. Nukrypstant nuo šios nuostatos, jeigu Kroatijos socialinio darbo institutas žino apie smurtą šeimoje arba mano, kad konkrečiomis aplinkybėmis bendras posėdis būtų nenaudingas, arba jei viena ar abi šalys to prašo dėl pagrįstų priežasčių, planuojami ir vykdomi atskiri pokalbiai su šalimis.

Pasibaigus šiam procesui, Kroatijos socialinio darbo instituto regioninis biuras privalo parengti ataskaitą, kuri galios šešis mėnesius nuo konsultavimo pabaigos.

Tam, kad asmuo galėtų pateikti prašymą nutraukti santuoką, jis privalo dalyvauti pirmajame sutuoktinių taikinimo posėdyje.

Atsižvelgiant į pareiškiamo ieškinio rūšį (sutuoktinių ginčas; ginčas dėl tėvystės ar motinystės nustatymo; ginčas dėl vaiko globos, ginčas dėl bendravimo, ieškinyje dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu arba prašymas patvirtinti bendros vaiko globos planą), prašymo pateikėjas, be kitų dokumentų, turi pateikti privalomojo konsultavimo ataskaitą ir (arba) dalyvavimo pirmajame sutuoktinių taikinimo posėdyje ir (arba) bendros vaiko globos plano įrodymus. Dokumentai, kuriuos privaloma pateikti, priklauso nuo to, koks ieškinyje pareiškiamas.

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinoto proceso tvarka?

Kalbant apie visus ieškinius dėl šeimos teisės reglamentuojamų klausimų, susijusių su vaiku, kompetentingos įstaigos privalo imtis skubių veiksmų ir kartu apsaugoti vaiko interesus.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Taip. Nemokama teisinė pagalba reglamentuojama Nemokamos teisinės pagalbos įstatymu (kroat. *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN Nr.143/13 ir 98/19).

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Taip. Šalys gali apskųsti pirmosios instancijos teismo sprendimą per 15 dienų nuo sprendimo kopijos įteikimo dienos, nebent Civilinio proceso įstatyme nustatytas kitoks terminas. Jeigu įstatyme nenurodyta kitaip, apeliaciniai skundai gali būti teikiami dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų, priimamų Šeimos įstatymo reglamentuojamose ne ginčo tvarka nagrinėjamose bylose. Apeliaciniai skundai turi būti pateikti per 15 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos.

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Teismas, į kurį reikia kreiptis, yra savivaldybės teismas, turintis teritorinę jurisdikciją. Bet kokia vykdymo užtikrinimo byla nagrinėjama pagal Vykdyto užtikrinimo įstatymo (kroat. *Ovršni zakon*) nuostatas, bet Šeimos įstatyme yra specialios nuostatos dėl vykdymo užtikrinimo, kuriuo siekiama, kad vaikas būtų perduotas, ir dėl vykdymo užtikrinimo, kuriuo siekiama užtikrinti bendravimo su vaiku galimybę (Šeimos įstatymo 509–525 straipsniai).

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Pagal Reglamentą 2019/1111 valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas Kroatijoje pripažįstamas nereikalaujant jokios specialios procedūros.

Valstybėje narėje priimtas sprendimas su tėvų pareigomis susijusioje byloje, kuris yra vykdytinas toje valstybėje narėje, yra vykdytinas Kroatijoje nereikalaujant jo paskelbti vykdytinu.

16 Į kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų pareigų pripažinimą ir vykdymą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Apeliaciniai skundai turėtų būti teikiami savivaldybės teismui. Apeliacinį skundą nagrinėja apskrities teismas.

Apeliacinėms byloms taikomos 2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (ES) 2019/1111 dėl jurisdikcijos ir

sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) nuostatos ir Civilinio proceso įstatymo nuostatos.

17 Kokios šalies teisę taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų šalių piliečiai?

Pagal Tarptautinės privatinės teisės įstatymo (kroat. *Zakon o međunarodnom privatnom pravu*) (NN Nr. 101/17 ir 67/23) 44 straipsnį tėvų ir vaikų santykius reglamentuoja 1996 m. Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje (NN – Tarptautinės sutartys Nr. 5/09), neviršijant jos taikymo srities. Teisė, taikytina tėvų ir vaikų santykiams, nepatenkantiems į 44 straipsnio 1 dalyje nurodytos Konvencijos taikymo sritį (jei jos nenustatytos kitu Kroatijoje galiojančiu įstatymu ar tarptautine sutartimi), nustatoma pagal 44 straipsnio 1 dalyje nurodytos Konvencijos nuostatas, reglamentuojančias tokius santykius.

Nuo 2010 m. sausio 1 d. Kroatija įgyvendina 1996 m. Hagos konvenciją dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.

Daugiau informacijos galima rasti:

- Šeimos įstatyme (NN Nr. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 ir 156/23);
- Vykdymo užtikrinimo įstatyme (NN Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 ir 06/24);
- Tarptautinės privatinės teisės įstatyme (NN Nr. 101/17 ir Nr. 67/23);
- Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (NN Nr. 143/13 ir Nr. 98/19);
- Įstatyme, kuriuo įgyvendinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (kroat. *Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi*) (NN Nr. 127/13);
- 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000
- Įstatyme, kuriuo įgyvendinamas 2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (ES) 2019/1111 dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (kroat. *Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanima s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece*) (NN Nr. 83/22);
- 2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamente (ES) 2019/1111 dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija).

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 23/01/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.